

DOI: 10.26565/2227-8877-2020-91-21

81'373.46:[811.111]

ТЕМАТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ АНГЛОМОВНИХ АБРЕВІАТУР НАЗВ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ НАВЧАННЯ МОВ

Черноватий Л. М.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри перекладознавства
імені Миколи Лукаша Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
e-mail: leonid.chernovaty@karazin.ua; ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3411-9408>;

GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?user=qf_bUOsAAAAJ&hl;

RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Leonid_Chernovaty

(Харків)

Ковальчук Н. М.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри перекладознавства
імені Миколи Лукаша Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
e-mail: n.m.kovalchuk@karazin.ua; ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9483-4297>;

GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?user=qf_bUOsAAAAJ&hl;

RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Natalia_Kovalchuk

(Харків)

Стаття аналізує розподіл тематичних підгруп (ТПГ) англomовних абрeвіатур тематичної групи (ТГ) «Назви організації у сфері навчання мов». Грунтуючись на аналогічних дослідженнях тематичної класифікації українськомовних термінів у різних галузях, автори констатують брак відповідних розвідок стосовно англomовних абрeвіатур, що, разом із необхідністю їх системної тематичної класифікації, дозволило обґрунтувати актуальність дослідження, метою якого є виявлення згаданих ТПГ, а завдання включали відбір матеріалу дослідження, його аналіз, формулювання висновків та подальших перспектив. Англomовна термінологія є системою, що ґрунтується на відповідних поняттєвих ознаках, і включає певну кількість ТГ, тобто сукупностей лексем, об'єднаних за екстралінгвістичними властивостями. Критерієм окреслення ТГ є денотативна ознака, що позначає реалії позамовної дійсності. Розподіл лексем на ТГ є важливим завданням вивчення термінологічної системи. Матеріалом дослідження послужили 122 абрeвіатури, відібрані з оригінальних англomовних джерел. ТПГ англomовних абрeвіатур в межах згаданої ТГ мають різний ступінь розгалуженості, яка є найхарактернішою для таких ТПГ як «Організації, безпосередньо пов'язані з навчанням мов» (19%), «Урядові установи» (14%) тощо. Виділені ТПГ є різними за кількісним складом, структурним типом, частиномовною приналежністю та принципами передачі службових слів. Деякі абрeвіатури мають формальні ознаки синонімії, хоча позначають різні організації.

Аналізована ТГ включає десять ТПП, логічність і чіткість яких забезпечуються спільними поняттєвими ознаками їхніх складників, що є носіями тематичної цілісності. З іншого боку, згадані складники ґрунтуються на різних термінотворчих моделях, у вивченні яких, зокрема, і полягає перспектива подальших досліджень.

Ключові слова: англломовні аббревіатури, класифікація, навчання мов, організації, тематичні групи, тематичні підгрупи.

Черноватый Л. Н., Ковальчук Н. Н. Тематическая классификация англоязычных аббревиатур названий организаций в сфере обучения языкам. Стаття аналізує розподілення тематических підгруп (ТПГ) англоязычних аббревиатур тематическоґої групи (ТГ) «Названия организаций в сфере обучения языкам». Основываєсь на аналогичних исследованиях украиноязычных терминов, авторы констатують отсутствие работ относительно англоязычных аббревиатур, что, вместе с необходимостью их системной тематическоґої классификации, позволило обосновать актуальность исследования, целью которого является выявление упомянутых ТПП, а задачи включали отбор материала, его анализ, формулирование выводов и перспектив дальнейших изысканий. Англоязычная терминология является специфической системой, основанной на соответствующих понятийных признаках, и включающей определенные ТГ, т. е. совокупности лексем, объединенных по экстралингвистическим признакам. Критерием принадлежности к ТГ является денотативный признак, относящийся к реалиям внеязыковой действительности, а их выявление – важной задачей изучения терминосистемы. Материалом послужили 122 аббревиатуры из англоязычных источников. ТПП англоязычных аббревиатур в упомянутой ТГ имеют разную степень разветвленности. Выделенные ТПП различны по количественному составу, структурным типам, принадлежности к частям речи, принципам передачи служебных слов. Некоторые аббревиатуры имеют формальные признаки синонимии, хотя обозначают разные организации. Рассматриваемая ТГ включает десять ТПП, логичность и четкость которых обеспечиваются совместными понятийными признаками их составляющих, носителей тематическоґої целостности, которые основываются на различных моделях образования терминов, в изучении которых и заключается перспектива дальнейших исследований.

Ключевые слова: англоязычные аббревиатуры, классификация, обучение языкам, организации, тематические группы, тематические подгруппы.

Chernovaty L., Kovalchuk N. Thematic classification of English abbreviations for language teaching organizations. Introduction. The article analyzes the distribution of thematic subgroups (TSG) of English abbreviations within the thematic group (TG) "Names of language teaching organizations". Basing on the similar thematic classification studies of Ukrainian terminology, the authors found the lack of relevant research on English abbreviations, which, together with the need for their systematic thematic classification, allowed them to substantiate the relevance of the study, aimed to identify the said TSGs. The objectives involved the selection of the corpus, its analysis, as well as the formulation of conclusions and the prospects of further research. English terminology is a specific system based on the relevant conceptual features. It comprises a number of TGs, i.e. the sets of lexemes grouped together according to their extralinguistic properties. The criterion for defining a TG is a denotative feature reflecting the extralinguistic reality. The distribution of lexemes among the TGs is an important task of studying any terminological system. The corpus included 122 abbreviations selected from the original English-language sources. TSGs of English abbreviations within the said TG have varying degrees of complexity. The most sophisticated ones are the TSGs related to "Organizations directly involved in language teaching" (19%), "Government agencies" (14%) and some others. The proposed TSGs vary in their quantitative composition, structural type, parts of speech their full forms belong to, as well as the auxiliary words strategies. Some

abbreviations are formally synonymic, though denoting different organizations. The analyzed TG includes ten TSGs, whose logic and clarity is provided for by the common conceptual features of their constituents, which are carriers of their thematic integrity. The said components are based on different term-formation models that constitute the prospect of further research.

Keywords: English abbreviations, classification, language teaching, organizations, thematic groups, thematic subgroups.

1. ВСТУП

Прискорення ритму життя загалом, і в технологічних сферах, зокрема, сприяє бурхливому розвитку усіх аспектів людської діяльності, що спричинює невпинну появу нових понять, для позначення яких потрібні нові лексеми, що переважно мають термінологічний характер. Процеси глобалізації, у свою чергу, викликають нагальні потреби передачі цих нових термінів усіма мовами. Оскільки більшість термінів виникають на базі англійської мови, то відповідно постає питання їх передачі, зокрема й українською мовою. Ця проблема є багатоаспектною і потребує глибокого аналізу категорій термінів, співвідношення таких категорій в різних мовах, контрастивного міжмовного порівняння структурних ознак термінів, порівняльних способів термінотворення, особливостей передачі термінологічних одиниць при перекладі тощо.

ОГЛЯД НАЯВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОБЛЕМИ. Глобальна зацікавленість проблемами термінології є характерною ознакою сучасних лінгвістичних, лінгвокраєзнавчих, термінологічних, перекладознавчих та методичних працях. Зокрема, в англомовних джерелах [15] проводився корпусний аналіз тримовних термінів у галузі зеленого туризму, головною метою якого було встановлення спільних та відмінних характеристик відповідних понять і термінів у згаданих мовах.

В іншому дослідженні [19], ґрунтуючись на аналізі категорії двозначних термінів, що вживаються в економіці, автор ставить під сумнів фундаментальне положення про чітку визначеність змісту термінології. Це дослідження формулює проблему визначення меж поняття «міжгалузевий» і вивчає умови відбору відповідних термінів. Розглянувши деякі теоретичні аспекти термінознавства та закликаючи до гнучкішого підходу, стаття пропонує висновок про відсутність постійного обсягу міжгалузевих термінів.

В дослідженні двомовного французько-голландського корпусу термінів [18] проілюстровано, як однакові фінансово-економічні поняття по-різному формулюються у двох мовних спільнотах. Одержані дані свідчать, що результати аналізу різномовних термінологічних

корпусів можуть сприяти усвідомленню впливу культури та інших комунікативних змінних на лексичні реалізації галузевих понять.

Пожвавлення термінологічних досліджень є характерним і для України, де в останні роки з'явилося два спеціалізовані журнали з цієї тематики [2; 7]), а також суттєво розширився діапазон досліджень, що коливається від прикордонного дискурсу [3] до податкових термінів [10]. В різноспрямованих термінологічних дослідженнях, зокрема, приділяється увага вивченню тематичних груп термінів у різних сферах. Розглянуто принципи й підходи до типології лінгводидактичних термінів та здійснено спробу їх класифікації з урахуванням семантичних, історичних, джерелознавчих, системних, словотворчих і функціональних чинників [1]. Запропоновано тематичну класифікацію електроенергетичних термінів на поняттєвому рівні терміносистеми, що складає основу її організації [9]. Обґрунтовано тематичні й лексико-семантичні групи української бджільницької термінології та встановлено їхні особливості [11].

Одним із важливих питань галузевої термінології є вивчення аббревіатур, утворення яких є характерним для більшості сучасних мов, особливо англійської. Ця проблема загалом мало досліджувалася. Розглядалися особливості деяких франкомовних аббревіатур у галузі енергетики [17], аналізувалися лінгвістичні особливості скорочень у французькій мові [16]. В одній з праць [21] аналізувалися проблеми англійськомовних дублетних аббревіатур, тобто різних форм акронімів для позначення одного й того ж поняття. Встановлено, що згадані аббревіатури пов'язано відношеннями лексичної еквівалентності, тобто вони є фактично морфологічними варіантами з незначними відмінностями в синтагматичних характеристиках. В іншому дослідженні [23] встановлено, що головними перешкодами у навчанні медичного перекладу є відсутність відповідних знань у студентів, а також їхнє незнання спеціалізованої термінології, включаючи й загальномедичні аббревіатури. На матеріалі сфери інформаційних технологій здійснену спробу [14] розробити класифікацію англійськомовних комп'ютерних скорочень, що широко використовуються в іспанській мові. Ще в іншій праці [13] розглянуто цікаву проблему передачі англійськомовних аббревіатур арабською мовою, для якої їх використання є відносно рідкісним явищем, несумісним з її морфологією та традиціями.

Хоча дослідження тематичної класифікації українськомовних термінів вже проводилися в таких галузях як технічна [5], авіаційна [8], судово-медична [6], електроенергетична [9], однак праці, присвячені вивченню аббревіатур, особливо в іноземних мовах, трапляються нечасто. Зокрема, одна з небагатьох з них [4] підтвердила, що галузеві аббревіатури є найважчими для

розуміння франкомовного тексту з фізичної реабілітації і терапії. Однак загалом варто відзначити брак достатнього обсягу праць стосовно цієї проблеми, що, разом із бурхливим процесом породження нових абревіатур в англійській мові та необхідністю їх системної тематичної класифікації, пояснює **актуальність** нашого дослідження. Його **метою** було виявлення (за допомогою логіко-поняттєвого аналізу) тематичних підгруп (ТПГ) англомовних абревіатур назв організацій у сфері навчання мов, а **завдання** включали відбір матеріалу дослідження, його аналіз за згаданими ТПГ, формулювання висновків та окреслення перспектив подальших розвідок.

2. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ

Англомовна термінологія у сфері навчання мов, включаючи й абревіатури, є специфічною системою, що ґрунтується на відповідних поняттєвих ознаках. Ця система включає в себе певну кількість класів, які в цій праці називаються тематичними групами (ТГ), що тлумачаться як сукупності лексичних одиниць, об'єднані за екстралінгвістичними ознаками, а саме – за спільною темою, до якої вони належать за тим чи іншим критерієм. До складу таких ТГ входять абревіатури, що можуть позначати слова, які належать до різних частин мови, в межах одного й того ж семантичного поля. Критерієм окреслення подібного поля є денотативна ознака, що позначає реалії позамовної дійсності. Вважається, що розподіл лексем на ТГ є одним із важливих завдань вивчення лексичного складу будь-якої термінологічної системи [11]. Зважаючи на природні обмеження статті, в цьому повідомленні ми зосередимося лише на аналізі ТПГ англомовних абревіатур ТГ «Організації у сфері навчання мов».

Матеріалом дослідження послужили 122 абревіатури згаданого типу, відібрані з оригінальних англомовних джерел [12; 20; 22]. Аналіз згаданого матеріалу дозволив виділити ТПГ, перелік яких подано далі.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В межах аналізованої ТГ виявлено низку ТПГ, найбільшою з яких (19% від загальної кількості одиниць у цій ТГ) є та, що відноситься до назв організацій, безпосередньо пов'язаних із навчанням мов. Ці організації можуть бути міжнародними, як наприклад, *TESOL (Teachers of English to Speakers of Other Languages, Inc.)* – «Міжнародна асоціація викладачів англійської мови як іноземної», або національними: *ACTFL (American Council on the Teaching of Foreign*

Languages) – Американська Рада з питань навчання іноземних мов; *BASELT (British Association of State English Language Teaching)* – «Британська асоціація з питань навчання англійської мови у державних закладах освіти», *NATEFLI (National Association of TEFL in Ireland)* – «Національна асоціація з питань навчання англійської мови як іноземної в Ірландії», *SATEFL (Scottish Association for the Teaching of English as a Foreign Language)* – «Шотландська асоціація з питань навчання англійської мови як іноземної». Вони можуть стосуватися лише навчання англійської мови, як переважна більшість організацій згаданих вище, чи ширшого кола мов (*BALT (British Association for Language Teaching)* – «Британська асоціація з питань навчання мов»), *NATECLA: (National Association for Teaching English and other Community Languages to Adults)* – «Національна асоціація з питань навчання дорослих англійської та інших мов, які вживаються для спілкування в конкретних спільнотах», *NCML (National Council for Modern Languages in Higher and Further Education)* – «Національна Рада з питань навчання сучасних мов у закладах вищої та середньої спеціальної освіти»), *SALT (Scottish Association for Language Teaching)* – «Шотландська асоціація з питань навчання мов), або навіть виходячи за межі власне мов, і охоплюючи проблеми соціокультурного навчання (*SIETAR (Society of International English Cultural Training and Research)* – Товариство з міжнародного навчання та дослідження англомовних культур) або досліджень (*CILT (Centre for Information on Language Teaching and Research)* – «Інформаційний центр з питань навчання мов та досліджень») чи ролі мов в освіті загалом (*NCLE (National Congress on Languages in Education)* – «Національний конгрес з питань ролі мов у загальній освіті»). Деякі організації зосереджуються виключно на культурі усного мовлення: *ESB (English Speaking Board)* – «Клуб англомовної риторики». Інші видаються досить омонімічними, принаймні за назвою, порівняйте: *SATESL (Scottish Association for the Teaching of English as a Second Language)* та *SCOTTESOL (Scottish TESOL Association)*, обидві з яких можна перекласти як «Шотландська асоціація з питань навчання англійської як другої мови».

Наступними за частотністю йдуть одразу чотири ТПП, питома вага яких коливається від 10% до 14%. Розглянемо їх послідовно.

Відносно частотною (14%) є ТПП «Урядові установи», в межах якої знаходяться, поміж інших, такі загальновідомі аббревіатури як *BC (British Council)* – «Британська Рада» (урядовий орган, призначений для розвитку зв'язків Великої Британії з іншими країнами у сферах освіти, культури і мистецтва») та *USIA (United States Information Agency)* – «Інформаційне агентство

США» (до 1953 року відоме під аббревіатурою *USIS (United States Information Service* – «Інформаційна служба США»), хоча й реорганізоване у 1999 році, коли його функції було перерозподілено між іншими органами влади, але досі часто вживається у текстах відповідного спрямування, а тому залишається важливим для розуміння змісту таких текстів перекладачами. Інша суттєва частка, хоч і не таких поширених, аббревіатур позначає різноманітні британські органи, такі як *NCVQ (National Council for Vocational Qualifications)* – «Національна Рада з професійних кваліфікацій Великої Британії»), *ODA (Overseas Development Agency)* – «Агенція міжнародного розвитку» (підрозділ Міністерства з міжнародного розвитку Великої Британії), *OFSTED (Office for Standards in Education)* – «Управління зі стандартів у сфері освіти Великої Британії»), *TEC (Training and Enterprise Council)* – «Рада з питань навчання та підприємництва Великої Британії», існувала до 2001 року, зараз її функції передано до Міністерства освіти), *UKCOSA (United Kingdom Council for Overseas Student Affairs)* – «Британська рада у справах іноземних студентів». Кілька аббревіатур відносяться до сфери освіти США, наприклад *OCR (Office of Civil Rights)* – «Управління з громадянських прав», підрозділ Міністерства освіти США; *WIDA (World-Class Instructional Design and Assessment)* – «Освітній консорціум державних департаментів освіти»). Деякі позначають урядові установи інших країн: *ELICOS (English Language Intensive Courses for Overseas Students)* – «Сертифіковані урядом Австралії інтенсивні курси англійської мови для іноземних студентів) та *SNSRC (Swiss National Science Research Council)* – «Швейцарська національна науково-дослідницька рада».

Наступна ТППГ, що має частку в 12%, позначає назви асоціацій або центрів, що об'єднують викладачів мови. Тут ми знову бачим міжнародні організації для викладачів загалом (*EAT (European Association of Teachers)* – «Європейська асоціація викладачів») та англійської мови, зокрема (*IATEFL (International Association of Teachers of English as a Foreign Language)* – «Міжнародна асоціація викладачів англійської мови як іноземної»), а також міжнародну мережу навчальних центрів: *IH (International House)* – «Міжнародні курси з навчання мов «Інтернешнл Гаус». Серед національних центрів переважають британські, діапазон яких коливається від закладів середньої (*NATE – National Association for the Teaching of English* – «Британська асоціація з питань навчання іноземної мови» (з дошкільного по повний шкільний рівень) до вищої освіти (*BALEAP (British Association of Lecturers in English for Academic Purposes)* – «Британська асоціація викладачів англійської мови для академічних цілей»). Ще одна аббревіатура позначає центр, створений для забезпечення ефективності роботи британських

викладачів за кордоном: *CfBT (Centre for British Teachers)* – «Центр для викладачів з Великої Британії» (зараз реформовано в *EDT (Education Development Trust)*, що надає консультативні послуги для британських викладачів англійської мови за кордоном. Ще кілька аббревіатур позначають центри інших країн, зокрема, *(Teachers and Leaders Council)* – Рада вчителів та організаторів освіти, штат Невада, США), *NCTE (National Council of Teachers of English)* – «Національна Рада викладачів англійської мови США», *NATESOL (National Association of Teachers of English for Speakers of Other Languages)* – «Національна асоціація викладачів англійської мови як другої або іноземної», *JALT (Japan Association for Language Teaching)* – «Японська асоціація з питань навчання мов».

В ТППГ «Органи оцінювання, проведення іспитів та присудження кваліфікацій», питома вага якої також складає 12%, репрезентовано лише аббревіатури, що позначають відповідні організації у Великій Британії. Частина з них належить до регіонального (*NEAB (Northern Examinations and Assessment Board)* – «Екзаменаційна комісія Північного регіону Великої Британії», з 2000 року є частиною системи *AQA* (див. далі)) або загальнодержавного рівнів (*ABEEB (Association of British ESOL Examining Boards)* – «Асоціація британських екзаменаційних комісій з оцінювання рівня засвоєння англійської мови як другої», *AEB (Associated Examining Board)* – «Об'єднана екзаменаційна комісія Англії, Уельсу та Північної Ірландії», існувала до 2000 року, зараз – частина системи *AQA* (див. далі), *AQA (Assessment and Qualifications Alliance)* – «Британська об'єднана комісія з питань оцінювання та присудження кваліфікацій», *CNAA (Council for National Academic Awards)* – «Британська рада з присудження академічних ступенів», з 1993 року її функції передано «Відкритому університету» (*Open University*). Інші формально належать до систем провідних університетів країни, однак мають стійку не тільки загальнодержавну, але й міжнародну репутацію: *UCLES (University of Cambridge Local Examinations Syndicate)* – «Синдикат з місцевих іспитів Кембриджського університету», *ULEAC (University of London Examinations and Assessment Council)* – «Рада Лондонського університету з оцінювання та проведення екзаменів», *UODLE (University of Oxford Delegacy of Examinations)* – «Рада Оксфордського університету з оцінювання та проведення екзаменів». Ще інші є міськими (*LCCIEB (London Chamber of Commerce and Industry Examinations Board)* – «Екзаменаційна комісія Лондонської торгівельно-промислової палати») або приватними (*PEI (Pitman Examinations Institute)* – «Інститут Пітмана з питань оцінювання та присудження кваліфікацій у галузі інформаційних технологій та суміжних сфер», *RSA (The Royal Society for the encouragement of Arts, Manufactures & Commerce)* – «Королівське товариство мистецтв»), але так само дуже відомими в усьому світі.

Питома вага абревіатур подальшої ТПГ («Професійні асоціації») складає 11%. Одна з них позначає міжнародну асоціацію (*IPA (International Phonetic Association)* – «Міжнародна фонетична асоціація»), а решта – національні. Серед них переважають британські, жодна з яких не має виключного відношення до навчання мов, за винятком частини *JCLA (Joint Council of Language Associations)* – «Об'єднана рада мовних асоціацій», яка у 1990 році трансформувалася в *ALL (Association for Language Learning)* – «Асоціація тих, хто вивчає мови». З інших організацій – дві стосуються такого навчання опосередковано, причому їхні назви виглядають майже ідентичними (*NAAE (National Association of Advisors in English)* – «Британська національна асоціація консультантів з англійської мови» та *NALA (National Association of Language Advisors)* – «Британська національна асоціація радників з мовних питань»). Ще дві абревіатури британського походження позначають об'єднання на ґрунті класичної (*LAGB (Linguistic Association of Great Britain)* – «Лінгвістична асоціація Великої Британії») або прикладної лінгвістики (*BAAL (British Association of Applied Linguistics)* – «Британська асоціація з прикладної лінгвістики»). Подібна ситуація спостерігається і щодо американських організацій, що об'єднують лінгвістів (*MLA (Modern Language Association)* – «Асоціація сучасних мов»), прикладних лінгвістів (*AAAL (American Association for Applied Linguistics)* – «Американська асоціація з прикладної лінгвістики») або інших сфер, що мають іще більш віддалене відношення до навчання іноземних мов (*APA (American Psychological Association)* – «Американська психологічна асоціація», *AVA (American Vocational Association)* – «Американська асоціація професійного навчання»).

Частка ТПГ «Організації, що займаються обмінами й подорожуваннями з метою вивчення мови» є відносно невеликою (11%). Більшість із них є недержавними конфедераціями, що об'єднують національні або регіональні підрозділи. Частина з них є всесвітніми, як, наприклад, *WYSTC (The World Youth and Student Travel Confederation)* – «Всесвітня конфедерація молодіжного та студентського туризму»), яка також щорічно проводить свою конференцію, що позначається таким самим акронімом (*WYSTC (The World Youth and Student Travel Conference)* – Щорічна конференція «Всесвітньої конфедерації молодіжного та студентського туризму»). До цієї групи належать і *FIYTO (Federation of International Youth Travel Organisations)* – «Федерація міжнародних організацій молодіжного туризму» та *ALTO (Association of Language Travel Organisations)* – «Асоціація організацій, що займаються мовним туризмом». Інші організації є континентальними, тобто обмежуються переважно Європою,

наприклад, *CCC (Council for cultural co-operation)* – «Рада з культурної співпраці» (є підрозділом Ради Європи), а *NELLE (Networking English Language Learning in Europe)* – «Мережеві можливості вивчення англійської мови в Європі», розвиває мережу організацій, що забезпечують потреби оволодіння англійською мовою в межах європейських країн. Деякі пропонують поєднання навчання і волонтерської діяльності за кордоном, як, приміром, *VSO (Voluntary Service Overseas)* – «Міжнародна волонтерська служба за кордоном», або ставлять за мету поглиблення дружніх зв'язків через вдосконалення красномовства (*ESU (English Speaking Union)* – «Спілка прибічників англомовної риторики»). Інтенсивні обміни й зростаючий обсяг взаємних поїздок стимулювали й виникнення організацій, що пропонують вирішення деяких супутніх проблем, зокрема, питань проживання подорожуючих, наприклад, *HPA (Home Providers Association)* – «Асоціація організацій, що займаються забезпеченням житлом». Окремі з них є національними (*JET (Japanese Exchange and Teaching Programme)* – «Японська програма обмінів та навчання») або підрозділами державних структур, наприклад, *CBEVE (Central Bureau for Educational Visits and Exchanges)* – «Головне бюро обмінів та відвідань з метою вивчення мови», яке входить до складу Британської Ради.

Питома вага наступних ТПП є меншою за 10% кожна. На частку аббревіатур, що є назвами, до складу яких входить слово «інститут» (*Institute* або *Institution*), припадає 8%. Сюди відноситься, по-перше, родова назва будь якого закладу вищої освіти: *IHE (Institution of Higher Education)*. Частина з цих організацій безпосередньо пов'язано з навчанням іноземних мов, наприклад, *BIELT (British Institute of English Language Teaching)* – «Британський інститут вчителів англійської мови», або *IELTDHE (Institute for English Language Teacher Development in Higher Education)* – «Інститут підготовки викладачів англійської мови у вищих закладах освіти». Інші є переважно дослідницькими інститутами, як, наприклад, *IoL (Institute of Linguists)* – «Інститут лінгвістів», професійна організація, що об'єднує мовознавців, сприяючи встановленню та підтриманню належного професійного рівня мовних фахівців. Проте більшість із них не обмежуються лише мовними потребами, а займаються ширшими проблемами навчання і перенавчання дорослих. До них, зокрема, відносяться британські центри *BTEC (Business and Technology Education Council)* – «Рада з навчання у галузях підприємництва і техніки», що забезпечує професійно-технічне навчання на рівні середньої та середньої спеціальної освіти»; *CGLI (City and Guilds of London Institute)* – «Інститут міста Лондон та його гільдій», підрозділ Імперського коледжу (*Imperial College*) в Лондоні; *NIACE (National Institute of Adult Continuing*

Education), з 2016 року – підрозділ «Інституту навчання і праці» (*LWI – Learning and Work Institute*), дослідницького центру, який вивчає шляхи забезпечення фахової підготовки і перепідготовки з метою підвищення рівня зайнятості населення. Діяльність деяких із таких організацій виходить далеко за межі Великої Британії. Наприклад, *AEI (Adult Education Institute)* – «Інститут для навчання дорослих», призначено переважно для допомоги в адаптації іммігрантів, забезпечуючи оволодіння ними не тільки відповідною мовою, але й фаховими компетентностями для їх подальшої інтеграції до відповідної спільноти, має свої інститути і за кордоном, приміром, у Сінгапурі та Гельсінках.

На ТПП «Асоціації мовних шкіл і надавачів мовних послуг» припадає лише 6% від загальної кількості одиниць у вибірці. Сюди входять загальноєвропейські організації, такі як *EAQUALS (European Association for Quality Language Services)* – «Європейська асоціація якісних мовних послуг», а також національні, приміром, британські (*ABLS (Association of British Language Schools)* – «Асоціація британських мовних центрів», недержавне об'єднання надавачів мовних послуг, зацікавлених у забезпеченні високої якості таких послуг, *ARELS (Association of Recognised English Language Services)* – «Асоціація сертифікованих надавачів послуг англійською мовою») та новозеландські (*CRELS (Combined Registered English Language Schools)* – «Об'єднання новозеландських центрів з навчання англійської мови») і *FIELS (Federation of Independent English Language Schools)* – «Федерація незалежних новозеландських центрів з навчання англійської мови»).

Питома вага решти ТПП є незначною. Серед аббревіатур назв центрів, що надають послуги в тестуванні (3%), є північноамериканські (*ETS (Educational Testing Service)* – «Служба тестування у сфері освіти», одна з найбільших у світі, її найвідоміший тест – *TOEFL*), європейські (*ALTE (Association of Language Testers in Europe)* – «Європейська асоціація фахівців із мовного тестування», та британські (*BULATS (Business Language Testing Service)* – «Центр тестування мовної компетентності у сфері підприємництва», частина Кембриджської системи тестування). До ТПП «Органи акредитації» (2%) входять аббревіатури назв таких організацій як: *ACTDEC (Accreditation Council for TESOL Distance Education Courses)* – «Рада з питань акредитації дистанційних курсів навчання англійської як другої мови», та *BACC (British Accreditation Council for Further & Higher Education)* – «Британська рада з питань акредитації середньої спеціальної та вищої освіти». Нарешті в ТПП «Органи навчального закладу» (2%) бачимо такі аббревіатури як: *BOT (Board of Trustees)* – «Рада опікунів», *SASI (School Administration Student Information)* – «Відділ адміністрації навчального закладу із забезпечення інформації для учнів» тощо.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

За результатами аналізу матеріалу дослідження встановлено, що тематичні підгрупи англомовних абревіатур, виділені в межах тематичної групи «Назви організацій у сфері навчання мов» мають різний ступінь розгалуженості. До найбільш розгалужених належать такі ТПГ як «Організації, безпосередньо пов'язані з навчанням мов» (19%), «Урядові установи» (14%), «Асоціації або центри, що об'єднують викладачів мови» (12%), «Органи оцінювання, проведення іспитів та присудження кваліфікацій» (12%). Найменш розгалуженими є такі ТПГ як «Центри, що надають послуги в тестуванні» (3%), «Органи акредитації» (2%) та «Органи навчального закладу» (2%). Відповідно, виділені нами ТПГ є різними за кількісним складом, структурним типом (кількість елементів в абревіатурах коливається від двох до семи), частинимовною приналежністю (переважають іменники та прикметники, менше – герундії), принципами передачі службових слів (сполучники завжди вилучаються, а прийменники іноді зберігаються). Деякі абревіатури мають формальні ознаки синонімії, хоча позначають різні організації, наприклад, *SATESL* та *SCOTTESOL*, обидві з яких можна перекласти як «Шотландська асоціація з питань навчання англійської як другої мови». Таким чином, кожна ТПГ характеризується певною логічністю і чіткістю, які забезпечуються спільними поняттєвими ознаками її складників, що є носіями її тематичної цілісності. З іншого боку, згадані складові ґрунтуються на різних термінотворчих моделях, у вивченні яких, зокрема, і полягає перспектива подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бородіна Н. С. Основні класифікаційні ряди в українській лінгводидактичній термінології. *Термінологічний вісник: Збірник наукових праць*. Київ : Інститут української мови НАНУ, 2013. Вип. 2(1). С. 145–149
2. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» / за ред. І. Фаріон. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2017, № 869. 114 с.
3. Герасімова О. М. Особливості перекладу термінів (на прикладі прикордонного дискурсу). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія*, 2016. № 22. С. 180–182.

4. Коваль Р., Тиравська О. Проблеми перекладу термінології реабілітації. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2017. № 869. С. 39–46.
5. Козак Л. В. Тематична структура української технічної термінології. URL: <http://ukrmoval.com.ua/2011/Artcl15.pdf>. (дата звернення: 23.04.2020).
6. Лепеха Т. В. Лексико-семантичні та словотвірні-структурні особливості судово-медичної термінології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Дніпропетровськ, 2000. 19 с.
7. Термінологічний вісник: Збірник наукових праць Інституту української мови НАНУ / за ред. В. Л. Іващенко. Київ : Інститут української мови НАНУ, 2017. №4. 320 с.
8. Халіновська Л. А. Тематичні групи на позначення назв літальних апаратів та повітряних суден в українській авіалексиці. URL: http://term-in.org/index.php?option=com_content&view=article&id=90&Itemid=19&lang=uk. (дата звернення: 22.04.2020).
9. Харчук Л. В. Тематична класифікація українських електроенергетичних термінів. *Термінологічний вісник: Збірник наукових праць*. Київ : Інститут української мови НАНУ, 2013. Вип. 2(2). С. 72–77.
10. Чорна О. В. Принципи системного аналізу українських податкових термінів. *Термінологічний вісник: Збірник наукових праць*. Київ : Інститут української мови НАНУ, 2017. Вип. 4. С. 198–204.
11. Шматко І. В. Особливості системної організації українських бджільницьких термінів за тематичними і лексико-семантичними групами. *Термінологічний вісник: Збірник наукових праць*. Київ : Інститут української мови НАНУ, 2015. Вип. 3(2). С. 198–210.
12. Acronyms Related to TESL. Internet TESL Journal. URL: <http://www.lteslj.org/acronyms> (дата звернення: 24.04.2020).
13. al-Qinai J. Abbreviation and Acronymy in English Arabic Translation. *Meta*. 2007. № 52(2). P. 368–375. <https://doi.org/10.7202/016082ar>
14. Belda J. R. Translating Computer Abbreviations from English into Spanish: Main Types and Problems. *Meta*. 2004. N 49(4). P. 920–929.
15. Fijo Leyn M. I., Fuentes Luque A. A Corpus-based Approach to the Compilation, Analysis, and Translation of Rural Tourism Terms. *Meta*. 2013. № 58(1). P. 212–226. <https://doi.org/10.7202/1023817ar>

16. Gehenot D. Le sigle : aperçu linguistique. *Meta*. 1975. № 20(4), P. 271–307.
17. Myers H. Some Abbreviations for Energy Units in France. *Meta*. 1974. № 19(4). P. 203–205. <https://doi.org/10.7202/003685ar>
18. Nicaise L. On Going Beyond the Literal: Translating Metaphorical Conceptualizations in Financial Discourse. *Meta*. 2011. № 56(2). P. 407–423. <https://doi.org/10.7202/1006184ar>
19. Resche C. Equivocal Economic Terms or Terminology Revisited. *Meta*. 2000. N 45(1). P. 158–173. <https://doi.org/10.7202/003940ar>
20. Richards J. C., Schmidt R. Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics. Bury : Longman, 2010. 644 p.
21. Rodríguez González F. Morphovariation and Synonymy of Acronyms. *Meta*. 1993. № 38(2). P. 275–292. <https://doi.org/10.7202/002941ar>
22. The Common European Framework of Reference for Languages. Cambridge : Cambridge University Press, 2018. 260 p.
23. Wakabayashi J. Teaching Medical Translation. *Meta*. 1996. № 41(3). P. 356–365. <https://doi.org/10.7202/004584ar>

REFERENCES

Borodina, N. S. (2013). Osnovni klasyfikatsiini riady v ukrainskii linhvodydaktychnii terminolohii [Principal classification categories un Ukrainian language teaching terminology]. *Terminolohichnyi visnyk [Terminological Messenger]*, 2(1), 145–149. (in Ukrainian)

Farion, I. (ed.). (2017). Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Seriiia «Problemy ukrainskoi terminolohii» [National Lviv Polytechnic University Messenger. Problems of Ukrainian Terminology], 869. Lviv : Lvivska Politekhnika Publ. (in Ukrainian)

Herasimova, O. M. (2016). Osoblyvosti perekladu terminiv (na prykladi prykordonnoho dyskursu). [Specifics of terminology translation (on the material of Border Guards discourse)]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu . Ser. Filolohiia [Scholarly Messenger of International Humanitarian University. Philology Series]*, 22, 180–182. (in Ukrainian)

Koval, R., Tyravska O. (2017). Problemy perekladu terminolohii reabilitatsii [Problems of rehabilitation terminology translation]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Seriiia «Problemy ukrainskoi terminolohii»* [National Lviv Polytechnic University Messenger. Problems of Ukrainian Terminology], 869. 39-46. (in Ukrainian)

Kozak, L. V. Tematychna struktura ukrainskoi tekhnichnoi terminolohii [Thematic structure of Ukrainian technological terminology]. Available at: <http://ukrmova.com.ua/2011/Artcl15.pdf>. (in Ukrainian)

Lepekha, T. V. (2000). Leksyko-semantychni ta slovotvirno-strukturni osoblyvosti sudovomedychnoi terminolohii: Avtoref. diss. kand. filol. nauk [Lexical, semantic, word-formation and structural specifics of forensic terminology. Cand.phil.sci. diss. synopsis]. Dnipropetrovsk. (in Ukrainian)

Ivashchenko, V. L. (ed.). (2017). Terminolohichni visnyk [Terminological Messenger]: Zbirnyk naukovykh prats Instytutu ukrainskoi movy NANU [Journal of scholarly papers of the Ukrainian Language Institute, Ukrainian National Academy of Sciences], 4. Kyiv, Instytut ukrainskoi movy NANU Publ. (in Ukrainian)

Khalinovska, L. A. Tematychni hrupy na poznachennia nazv litalnykh aparativ ta povitrianykh suden v ukrainskii avialeksytsi [Thematic groups to indicate aircraft and other air vehicles in Ukrainian aviation terminology]. Available at: http://term-in.org/index.php?option=com_content&view=article&id=90&Itemid=19&lang=uk (in Ukrainian)

Kharchuk, L.V. (2013). Tematychna klasyfikatsiia ukrainskykh elektroenerhetychnykh terminiv [Thematic classification of Ukrainian terminology in electric power production]. *Terminolohichni visnyk [Terminological Messenger]*, 2(2), 72-77. (in Ukrainian)

Chorna, O. V. (2017). Pryntsypy systemnoho analizu ukrainskykh podatkovykh terminiv [Principles of tax terminology systemic analysis]. *Terminolohichni visnyk [Terminological Messenger]*, 4. 198-204. (in Ukrainian)

Shmatko, I. V. (2015). Osoblyvosti systemnoi orhanizatsii ukrainskykh bdzhilnytskykh terminiv za tematychnymy i leksyko-semantychnymy hrupamy [Specifics of bee-breeding terminology systemic organization into thematic and lexical-semantic groups]. *Terminolohichni visnyk [Terminological Messenger]*, 3(2). 198-210. (in Ukrainian)

Acronyms Related to TESL. *Internet TESL Journal*. Available at: <http://www.lteslj.org> > acronyms

al-Qinai, J. (2007). Abbreviation and Acronymy in English Arabic Translation. *Meta*, 52 (2), 368-375. <https://doi.org/10.7202/016082ar>

Belda, J. R. (2004). Translating Computer Abbreviations from English into Spanish: Main Types and Problems. *Meta*, 49(4), 920-929.

Fijo Leyn, M. I. and Fuentes, Luque A. (2013). A Corpus-based Approach to the Compilation, Analysis, and Translation of Rural Tourism Terms. *Meta*. 58 (1), 212–226. <https://doi.org/10.7202/1023817ar>

Gehenot, D. (1975). Le sigle : aperçu linguistique. *Meta*, 20 (4), 271–307.

Myers, H. (1974). Some Abbreviations for Energy Units in France. *Meta*, 19 (4), 203–205. <https://doi.org/10.7202/003685ar>

Nicaise, L. (2011). On Going Beyond the Literal: Translating Metaphorical Conceptualizations in Financial Discourse. *Meta*, 56 (2), 407–423. <https://doi.org/10.7202/1006184ar>

Resche, C. (2000). Equivocal Economic Terms or Terminology Revisited. *Meta*, 45 (1), 158–173. <https://doi.org/10.7202/003940ar>

Richards, J. C., and Schmidt R. (2010). Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics. Bungalow : Longman.

Rodríguez González, F. (1993). Morphovariation and Synonymy of Acronyms. *Meta*, 38 (2), 275–292. <https://doi.org/10.7202/002941ar>

The Common European Framework of Reference for Languages (2018). Cambridge : Cambridge University Press.

Wakabayashi, J. (1996). Teaching Medical Translation. *Meta*, 41(3), 356–365. <https://doi.org/10.7202/004584ar>

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ / INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Черноватый Леонид Николаевич – доктор педагогических наук, профессор, профессор кафедры переводоведения имени Мыколы Лукаша Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина; e-mail: leonid.chernovaty@karazin.ua; ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3411-9408>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?user=qf_bUOsAAAAJ&hl; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Leonid_Chernovaty

Chernovaty Leonid – DrSci (Pedagogy), Full Professor at Mykola Lukash Translation Studies Department of V.N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: leonid.chernovaty@karazin.ua; ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3411-9408>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?user=qf_bUOsAAAAJ&hl; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Leonid_Chernovaty

Ковальчук Наталья Николаевна – кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры переводоведения имени Мыколы Лукаша Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина; e-mail: n.m.kovalchuk@karazin.ua; ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9483-4297>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?user=qf_bUOsAAAAJ&hl; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Natalia_Kovalchuk

Kovalchuk Natalia – PhD (TEFL), Associate Professor, Associate Professor at Mykola Lukash Translation Studies Department of V. N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: n.m.kovalchuk@karazin.ua; ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9483-4297>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?user=qf_bUOsAAAAJ&hl; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Natalia_Kovalchuk